

11-дәріс

Литосфера экологиясы

Дүниежүзілік мұхиттың
геоэкологиясы

Экологиялық мониторинг және геоэкология

Мұхит геоэкологиясының міндеттері

- 01 Мұхит пен жағалаудағы табиғи процестерді зерттеу.
- 02 Су ортасының жағдайы мен биологиялық өнімділігін бағалау.
- 03 Антропогендік ластану мен табиғи қауіптердің салдарын анықтау.

Дүниежүзілік мұхит

- 01 Мұхиттар мен теңіздер өзара байланысқан су жүйесін құрайды.
- 02 Судың құрамы мен қозғалысы тіршілік жағдайларын анықтайды.
- 03 Мұхит атмосферамен және құрлықпен зат пен энергия алмасады.

Су қозғалысы және тіршілік

- 01 Толқындар, ағыстар және тік араласу су массаларын өзгертеді.
- 02 Газдар мен қоректік заттардың таралуы биологиялық өнімділікке әсер етеді.
- 03 Мұхит жағдайы кеңістікте және уақытта біркелкі болмайды.

Жағалаулық процестер

- 01 Толқындар жағалауды бұзып, материалды тасымалдайды.
- 02 Абразия мен шөгінді жиналу жағалау пішінін өзгертеді.
- 03 Жағалау динамикасы елді мекендер мен инфрақұрылымға ықпал етеді.

Мұхит деңгейінің ауытқуы

- 01** Қысқа мерзімді өзгерістер жел мен су қозғалысына байланысты болуы мүмкін.
- 02** Ұзақ мерзімді өзгерістер су көлемі және жер қыртысы қозғалысымен байланысады.
- 03** Су деңгейі ауытқуы жағалауларды су басу қаупін өзгертеді.

Цунами және табиғи қауіптер

- 01 Цунами су массасының күрт ығысуымен пайда болады.
- 02 Жағалауға жақындағанда толқынның әсері күшеюі мүмкін.
- 03 Жағалау қауіптерін бағалау табиғи жағдайларды кешенді талдауды қажет етеді.

Мұхит пен атмосфера байланысы

- 01** Мұхиттағы жылу алмасу атмосфералық процестерге ықпал етеді.
- 02** Дәрісте Эль-Ниньо құбылысы осы байланыстың мысалы ретінде қаралады.
- 03** Су мен ауа жағдайының өзгерістері экожүйелерге әсер етеді.

Антропогендік ластану

- 01** Өнеркәсіптік және тұрмыстық ағындылар теңізге ластаушылар әкеледі.
- 02** Мұнай ластануы су беті мен организмдерге әсер етеді.
- 03** Жағалаулық аумақтарда шаруашылық қысым ерекше жоғары болуы мүмкін.

Бақылау сұрақтары

- 01 Абразия жағалауды қалай өзгертеді?
- 02 Мұхит деңгейінің ауытқуы қандай қауіп тудырады?
- 03 Мұнай және ағынды сулар теңіз экожүйесіне қалай әсер етеді?